

Dinko Župan

Unutarnja revolucija

Jiddu Krishnamurti, *Onkraj nasilja*, Igitur, Zagreb, 1996.

U izdanju Igitura pojavila se Krishnamurtijeva knjiga *Okraj nasilja*, koja u sebi sabire njegove govore i razgovore održane u Santa Monici, San Diegu, Londonu, Brockwood Parku i Rimu tijekom 1970. godine. Pored kvalitetnog prijevoda, prevoditelj Domagoj Orlić napisao je uvodnu riječ u kojoj je dao iscrpniji prikaz Krishnamurtijeva djela i života, o kojemu kod nas nije dovoljno pisano. Tako je u knjizi Rade Iveković *Pregled indijske misli* Krishnamurtiju posvećeno tek nekoliko redaka, svakako premalo za čovjeka koji je izvršio veliki utjecaj na mnoge pisce i mislioce 20. stoljeća, kao što su Aldous Huxley, Khalil Gibran, Henry Miller, te Vlado Gotovac i Čedomil Veljačić kod nas.

Tko je Jiddu Krishnamurti? Na to je pitanje teško odgovoriti. Određenja koja mu se pripisuju (istinski učitelj, novi mesija, novi indijski mislilac) potpuni su promašaj. Krishnamurti ne širi nikakvo učenje, on ne propovijeda, već, naprotiv, svojim riječima razbija svako vjerovanje i robovanje propovjednicima i guruima. U mladosti proglašen mesijom, Krishnamurti je odbio biti bog i pokazao kako se može biti čovjekom. Krishnamurti ne pripada ni jednoj tradiciji (iako ga često uspoređuju sa zen-buddhizmom), njegove nas riječi vraćaju u čistoću duha neopterećenog nasljeđem, u čistoću koja nam omogućuje uvid u ono što jest. Kada bismo izvršili destrukciju povijesti buddhizma, od čitavog Buddhinog nasljeđa ostala bi nam samo jedna riječ – pažnja.

Riječ

koja

sabire i poruku Krishnamurtijevih govora i knjiga. Biti pažljiv, biti stišanog uma, znači prevladati fragmentiranost duha. Biti pažljiv znači promatrati bez podijeljenosti na promatrača i promatranog. Tu nije riječ ni o psihoanalizi, ni o intelektualnoj introspekciji, jer one samo produbljuju rascjepkanost uma. Vratiti cjelovitost umu koji je razbijen u mnoštvenosti (situirani um, ekskluzivni um, komprehensivni um, instrumentalni um, inkluzivni um) znači prevladati nasilje jednog fragmenta nad cjelinom uma. Krishnamurti slično kao i Nietzsche rasvjetljava uzurpaciju malog uma nad cjelinom života i ukazuje na cjelovitost vlastitosti (veliki um). Odcjepljenje jednog fragmenta i njegova uzurpacija nad cjelinom iskazuje se kao unutarnje nasilje nad životom. Vanjsko nasilje projekcija je unutarnjeg kaosa, te je stoga unutarnja revolucija jedina istinska revolucija, revolucija koja prevladava nasilje subjektnocentriranog uma. »Jer ukoliko ne nastupi temeljna, korjenita revolucija u ljudskoj psihi, u samom korijenu ljudskog bića, puko dotjerivanje, puko donošenje zakona na periferiji ima vrlo malo smisla.« (str. 25)

Krishnamurtijeve riječi svojom jasnoćom i prodornošću raspršuju sve predodžbe koje smo stvorili o sebi, njegove riječi su jednostavne, a upravo stoga tako nerazumljive nama naviknutima na akademski diskurs koji u svojoj anatomiji i hermetičnosti ne dodiruje ništa od života. Krishnamurti nas svojim govorima pokušava vratiti životu, onom najbližem i najvlastitijem koje se ne krije u nekim dalekim apstraktnim visinama već u najneposrednijoj bliskosti svakidašnjeg življenja.